

ministratif. 17-e edition. Paris: Dalloz, 1998.

15. Sîci O. *Executarea și controlul actelor administrației publice locale în statul de drept*. În: „Academia de Administrare Publică – 15 ani de modernizare a aserviciului public din Republica Moldova”. Materialele conferinței internațional științifico-practice, 21 mai 2008. Chișinău: AAP, 2008.

16. Tarangul E. D. *Tratat de drept administrativ român*. Cernăuți: Editura Glasul Bucovinei, 1944.

17. Tatarov S. *Controlul administrativ exercitat de executivul central asupra activității autorităților administrației publice locale în Republica Moldova*. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2005.

18. Vida I. *Puterea executivă și administrația publică*. București: Monitorul Oficial, 1992.

19. Voinea R. *Tutela administrativă exercitată de prefect*. În: Revista de Științe Juridice, 2005, nr. 3-4.

20. Zubco A. *Rolul controlului administrativ asupra activității autorităților administrației publice locale în Republica Moldova*. În: Moldoscopie (Probleme de analiză politică), nr. 3 (XLII), 2008.

DESPRE AUTORI /ABOUT AUTHORS

Mihail DIACONU,
doctor în drept, conferențiar
universitar,
Doctor of Law, Associate
Professor,
e-mail: diaconu@mail.ru

Tatiana MILIȘ,
avocat, BAA „BV PARTNER”
Lawyer, ALO „BV PARTNER”

CZU 347.2:336.22

RĂSPUNDEREA PATRIMONIALĂ ÎN DREPTUL FISCAL

Tatiana STAHI,

lector universitar Catedra „Drept”, UASM, doctorandă ULIM

REZUMAT

În acest articol propunem o analiză a răspunderii patrimoniale în dreptul fiscal în legătură cu comiterea unui act ilegal. Răspunderea patrimonială în dreptul fiscal este definită pornind de la concepte consacrate în Teoria generală a dreptului: 1) răspunderea – obligație legală; 2) răspunderea - forță de constrângere a statului; 3) răspunderea – penalitate.

Ca și în cazul răspunderii juridice, în încercarea de a defini răspunderea patrimonială în dreptul fiscal este important să determinăm semnificațiile acesteia. Dincolo de semnele pe care le considerăm relevante în definirea răspunderii patrimoniale în dreptul fiscal, vom propune propria noțiune.

Cuvinte-cheie: răspunderea patrimonială, răspundere fiscală, drept fiscal, vinovăție, intenție, impozit.

PATRIMONIAL LIABILITY IN FISCAL LAW

Tatiana STAHI,

lecturer at the „Law” chair of the UASM, PhD student ULIM

SUMMARY

In this article we propose an analysis patrimonial liability in fiscal law in connection with the commission of unlawful act, so we will talk about the negative side of fiscal liability. Patrimonial liability in fiscal law is defined starting from the concepts enshrined in the general theory of law: 1) liability – legal obligation; 2) liability – state coercion; 3) liability – penalty.

As with legal liability, in an attempt to define patrimonial liability in fiscal law is given greater importance of signs that characterizes the detriment of others. Retaining the signs that we consider relevant in defining the fiscal responsibility, we will propose our own notion.

Keywords: patrimonial liability, fiscal liability, fiscal law, quilt, intent, tax.

Introducere. În lucrările de specialitate răspunderea juridică pentru ilicitul comis în sfera finanțelor publice a fost tratat distinct, dar nu voluminos, încât, să putem menționa cu certitudine că această formă a răspunderii este pe deplin tratată în știința juridică. Mai mult ca atât, răspunderea în domeniul finanțelor publice, nici până în prezent nu are o denumire comună, acceptată de marea majoritate a autorilor din domeniul jurisprudenței, ea fiind denumită după caz: „răspundere juridică financiară” [14, p.337; 16, p.28; 28, p.111; 23, p.60-63], „răspundere juridică pentru încălcarea norme-

lor dreptului financiar”, [6, p.316] „răspundere fiscală” [20, p.338; 24, p.425].

Metode aplicate și materiale utilizate. În vederea realizării scopului trasat, în respectivul articol științific au fost aplicate un șir de metode ca: metoda logică (bazată pe analiza deductivă și inductivă, generalizare și specificare), metoda sistemică și cea comparativă.

În publicație au fost utilizate lucrările științifice ale savanților ce reprezintă atât doctrina juridică autohtonă, cât și doctrinele juridice ale României, Federației Ruse și ale altor state.

Rezultate obținute și discuții

Autorul A. Procopovici [18], pentru prima dată a încercat să demonstreze existența răspunderii financiare ca formă distinctă a răspunderii juridice. Autorul, menționează că răspunderea financiară este o formă distinctă în cadrul răspunderii juridice, dar are legături funcționale cu alte forme ale răspunderii juridice, conturând modalitățile de exprimare a răspunderii financiare: *fiscală, bugetară, valutară, bancar-publică*, care după părerea autorului nu sunt forme distincte ale răspunderii juridice.

Un alt cercetător, A. Armeanic [1], tratează răspunderea juridică și constrângerea statală în sfera dreptului fiscal, susținând că există un set de acte legislative care reglementează mai multe forme de răspundere, printre care și răspunderea patrimonială/materială a contribuabililor în ipoteza nesocotirii legislației fiscale, fiind indicate abaterile fiscale.

S-a analizat și situația în care răspunderea disciplinară, contravențională și penală intervine în legătură cu obligațiile fiscale, fără a se cerceta, în mod amănunțit, răspunderea patrimonială a organelor fiscale și contribuabililor, care poate fi calificată fie răspundere administrativ-patrimonială [4, p.42-45] (în situația pagubelor cauzate particularilor prin actele administrative fiscale ilegale), fie răspundere civilă delictuală [20, p.388] (în situația pagubelor cauzate de contribuabili prin modul de exercitare a obligațiilor fiscale), susținându-se, că există și o răspundere a funcționarilor organelor fiscale pentru neurmărirea la timp a datoriilor fiscale prescise [21, p.5].

Autorul A. Trăilescu, argumentează faptul că pentru încălcarea obligațiilor fiscale se aplică răspunderea patrimonială care are o *natură specială*, deosebindu-se clar de răspunderea disciplinară, contravențională sau penală [21, p.8].

Analizând cercetările în domeniu, opinăm că răspunderea patrimonială în domeniul obligațiilor fiscale, deși are anumite particularități, nu este în opinia noastră, independentă de răspunderea civilă delictuală, existând o punte de legătură între dreptul civil și dreptul fiscal.

În acest context, după autorul M. Ș. Mînea, „dreptul finanțelor publice (din care face parte și dreptul fiscal) se apropie într-o oarecare măsură de dreptul civil prin aceea că și una și cealaltă ramură de drept vizează în principal – prin reglementări proprii – relațiile patrimoniale, drepturile și obligațiile exprimate în bani sau evaluabile în bani” [11, p.61].

În opinia noastră, aplicarea noțiunii „răspundere fiscală” este însă mai utilă, pentru a indica faptul că, această ipoteză de răspundere juridică intervine pentru încălcarea obligațiilor fiscale și are o natură patrimonială specială, urmând să detaliem aceste aspecte pe parcursul studiului în acest punct al lucrării noastre. Fără îndoială, sintagma de „răspundere fiscală” este specifică dreptului fiscal, și intervine în planul raporturilor juridice fiscale dintre stat, prin organele sale, și contribuabilii, izvorul acestei răspunderi constituindu-l faptele ilicite în legătură cu relațiile patrimoniale privind declararea, stabilirea și colectarea impozitelor și taxelor [21, p. 6].

Sediul legal al răspunderii patrimoniale pentru nesocotirea obligațiilor fiscale se află, în primul rând, în art. 58 al Constituției RM [3], care, vizându-i pe particulari, impune obligația acestora de a contribui, prin impozite și taxe, la cheltuielile publice, recunoscându-le, totodată, dreptul de a fi despăgubiți de autoritățile publice, implicit de cele fiscale, pentru pagubele cauzate prin actele administrative fiscale. Răspunderea patrimonială în legătură cu plata obligațiilor fiscale se regăsește în Codului fiscal nr.

1163/1997 (art. 8, art. 153), care stipulează răspunderea organelor vamale și fiscale pentru cauzarea de daune contribuabililor drept urmare a actelor/faptelor lor ilicite sau în consecința actelor/faptelor ilicite ale funcționarilor sau ale altor angajați ai acestor organe. Daunele se compensează din contul bugetului de stat într-o ordine strict reglementată de Codul Fiscal [2], Legii nr. 62/2008 privind reglementarea valutară [8], Legii Republicii Moldova nr. 550/1995 cu privire la instituțiile financiare [7], Legii nr. 847/1996 privind sistemul bugetar și procesul bugetar [10], Legii nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală [9].

Concretizăm faptul, că numai dobânzile îndeplinesc funcția de reparare a prejudiciului cauzat bugetului public prin neplata la scadență a obligațiilor fiscale, penalitățile de întârziere îndeplinesc funcția de sancționare și constrângere a contribuabililor pentru a-și îndeplini obligațiile fiscale. Ambele se circumscriu însă noțiunii de „sanțiuni ale obligațiilor fiscale”.

În doctrina de drept fiscal, s-a analizat succint problema naturii juridice a răspunderii fiscale, putându-se ridica întrebarea dacă aceasta este o răspundere juridică de sine stătătoare, independentă de răspunderea civilă sau dimpotrivă, intră în sfera răspunderii civile –deosebindu-se de răspunderea penală prin aceea că, „unica țintă este patrimoniul persoanei răspunzătoare” și nu „împotriva persoanei făptuitorului”.

Astfel, răspunderea fiscală este analizată ca „o formă de răspundere civilă delictuală căreia i se aplică o serie de reguli specifice, așa cum sunt acestea prevăzute de Codul fiscal, apreciindu-se că „se poate vorbi de existența unei răspunderi fiscale, ca formă de răspundere juridică autonomă [5, p.322]”. În mod asemănător, s-a considerat că răs-

punderea fiscală este o „răspundere civilă patrimonială”, arătându-se în raporturile juridice fiscale, răspunderea debitorilor se acționează pe temeiul răspunderii civile delictuale [20, p.338]. De exemplu, V. M. Mandrița scrie că prin răspundere bugetară (fiscală), care este adusă la îndeplinire de organele competente ale administrației publice, înțelegem răspunderea patrimonială care survine ca urmare a încălcării normelor juridice bugetare în sfera raporturilor juridice bugetare [27, p.326]. În aceeași ordine de idei, având în vedere caracterul patrimonial al sancțiunilor, răspunderea băncilor și a întreprinderilor pentru încălcarea ordinii stabilite pentru decontări este definită drept răspundere patrimonială [27, p.327].

Răspunderea patrimonială pentru obligațiile fiscale, întâlnită în doctrină sub denumirea de răspundere fiscală, presupune din perspectiva contribuabililor – obligarea acestora la despăgubiri pentru repararea pagubelor cauzate bugetului public prin neplata la scadență și cu vinovăția a obligațiilor fiscale, iar din perspectiva statului și unităților administrativ-patrimoniale – obligarea acestor subiecte de drept fiscal la nedăunarea contribuabililor pentru prejudiciile cauzate prin încasarea nelegală a sumelor la buget și nerestituirea acestora.

Sunt auzite păreri că nici teoretic, nici practic nu este corect de a defini răspunderea financiară și fiscală prin prisma termenului „răspundere patrimonială”. Argumentând prin faptul că, sancțiunile aplicate subiectului încălcării financiare pot avea un caracter patrimonial, întrucât ele îngustează patrimoniul acestuia, totuși caracterul patrimonial al sancțiunilor nu poate servi drept temei pentru determinarea formei răspunderii. Astfel de sancțiuni sunt și în dreptul penal, cel administrativ și cel civil, dar aceste forme ale răspunderii nu sunt definite prin prisma concep-

tului „răspundere patrimonială”. În plus, sancțiunile financiare pot avea și un caracter nepatrimonial, care poate consta în limitări de ordin psihologic (avertismentul) [16, p.28].

În opinia noastră, răspunderea fiscală este o ipoteză specială de răspundere civilă delictuală (extracontractuală), întrucât pe de o parte, se angajează în condițiile generale ale răspunderii civile delictuale, acestea fiind: fapta ilicită, prejudiciul, raportul de cauzalitate, vinovăția, (în doctrină găsim opinii, că esențiale pentru stabilirea naturii răspunderii juridice sunt condițiile în care aceasta se antrenează, neavând relevanță în acest scop, dacă norma juridică încălcată aparține dreptului privat sau dreptului public, iar pe de altă parte, în urma cercetării, am identificat anumite particularități care o deosebesc și o individualizează (de aceea o considerăm o ipoteză specială a răspunderii civile delictuale), acestea fiind următoarele:

- subiecții răspunderii fiscale nu sunt orice persoane fizice sau juridice, ci contribuabilii/plătitorii de obligații fiscale, pe de o parte, și statul sau unitățile administrativ-teritoriale, prin organele fiscale, pe de altă parte. Între aceste părți nu există raporturi de egalitate, precum în cazul răspunderii civile, ci raporturi de subordonare a contribuabililor față de organele fiscale. În cazul răspunderii fiscale, organele fiscale se pot îndrepta direct împotriva contribuabililor pentru repararea prejudiciilor cauzate de aceștia prin neplata la scadență a obligațiilor fiscale, fără intervenția instanței de judecată. Această posibilitate nu este recunoscută însă și contribuabililor, care trebuie să se adreseze instanțelor de judecată, dacă organele fiscale refuză să le repare prejudiciile cauzate [21, p.27];

- conținutul raportului juridic de răspundere fiscală este reglementat, în principal, de normele ju-

ridice fiscale și, în completare, de prevederile Codului Civil, spre deosebire de răspunderea civilă care este reglementată în exclusivitate de normele dreptului privat;

- obiectul raportului juridic de răspundere fiscală constă în plata de despăgubiri cu titlu de dobânzi și penalități de întârziere sau, după caz, majorări de întârziere ori penalități de nedeclarare, în condițiile și limitele Codului fiscal, ci nu în plata oricărei sume de natură să acopere paguba cauzată persoanei vătămate;

- răspunderea fiscală este patrimonială, la fel ca răspunderea civilă, întrucât „se îndreaptă împotriva patrimoniului persoanei răspunzătoare”, dar se distinge de răspunderea civilă prin faptul că îndeplinește, pe lângă funcția reparatorie, și o funcție sancționatorie, de pedepsire a contribuabilului care nu se conformează obligației de a-și plăti impozitele, taxele și contribuțiile sociale.

A. Goghin consideră că răspunderea fiscală are următoarele funcții: punitivă, preventivă, de restabilire și educativă [25, p.124]. A. Arslanbecova mai adaugă și funcția reparatorie [22, p. 24]. În unele cercetări sunt menționate doar funcția punitivă și cea de restabilire. Autorul A. Procopovici [17, p.240], menționează cinci funcții, care după părerea lui se atribuie răspunderii date, și anume: preventivă, punitivă, reparatorie, reglatorie și educativă:

- răspunderea fiscală, spre deosebire de răspunderea civilă, nu izvorăște din orice faptă ilicită (care poate consta dintr-o acțiune sau inacțiune), ci din anumite fapte ilicite extracontractuale, specifice activității de administrare a creanțelor fiscale, care constau în : neplata la scadență de către contribuabili a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale sau, după caz, în nedeclararea și neplata acestor obligații fiscale, precum și în colectarea nelegală de către organele

fiscale a sumelor la buget și refuzul restituirii acestor sume;

- spre deosebire de răspunderea civilă, prejudiciul, în cazul răspunderii fiscale, constă în lipsa unei sume de bani care trebuie colectată, potrivit legii, la buget sau, după caz, restituită de la buget, fiind reparabil numai dacă este cert și constatat prin acte administrative fiscale sau hotărâri ale instanțelor de judecată;

- la fel ca în cazul răspunderii civile, pentru angajarea răspunderii fiscale trebuie să existe un raport de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu [23, p.60-63]. Această legătură de cauzalitate, în cazul răspunderii fiscale, se prezumă, întrucât lipsa unei sume de bani decurge, în mod logic, din neplata acesteia;

- pentru angajarea răspunderii fiscale, trebuie să existe, în opinia noastră, și vinovăția persoanei răspunzătoare, așa cum este regula în cazul răspunderii civile delictuale. Răspunderea fiscală se deosebește însă de răspunderea civilă delictuală, pentru fapta proprie (cu care se aseamănă), întrucât persoana vătămată nu trebuie să facă dovada vinovăției persoanei răspunzătoare, culpa prezumându-se relativ din faptul neplății la buget a obligațiilor fiscale ori nerestituirii de la buget a sumelor încasate nedatorat. Astfel, în cazul neplății la scadență a obligațiilor fiscale, organul fiscal poate impune contribuabililor plata de dobânzi și penalități de întârziere și, în final, îl poate executa silit, nefiind necesar să le dovedească vinovăția în neexecutarea acestor obligații. Contribuabilii se pot exonera însă de răspundere, dacă dovedesc că neplata la scadență a impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale se datorează unei cauze străine și neimputabilelor, caz în care răspunderea fiscală nu poate opera. De asemenea, în cazul nerestituirii sumelor încasate nedatorat de la buget, contribuabilii pot solicita dobânzi aferente sumelor de recuperat, nefiind necesar să

dovedească culpa organelor fiscale, care se pot exonera însă de răspundere prin invocarea forței majore sau cazului fortuit.

În literatură de specialitate, regăsim o varietate de definiții cu privire la această formă de răspundere. Într-o definiție prezentată de O. Staroverova, răspunderea fiscală este aplicarea de către organele competente față de contribuabili și alte persoane care participă la tănuirea impozitului, a sancțiunilor fiscale pentru săvârșirea încălcării fiscale [30, p.88]. După V. Soloviov, răspunderea fiscală este aplicarea sancțiunilor punitive și reparatorii [29, p.92]. Cercetătoarea M. Karaseva definește răspunderea juridică fiscală drept aplicarea în ordinea stabilită de lege, în privința persoanelor care au încălcat normele juridice financiar-fiscale, a unor măsuri speciale de constrângere statală – sancțiuni financiare, ce au legătură cu împovărări cu caracter patrimonial [26, p.82].

În opinia noastră, principala funcție a răspunderii fiscale este funcția reparatorie, care este îndreptată spre înlăturarea prejudiciului cauzat prin încălcarea financiară și restabilirea ordinii de drept. Deci, prejudiciul cauzat poate avea un caracter patrimonial, dar și unul organizatoric: încălcarea financiară poate perturba activitatea organelor statale în mod direct; de ex. art. 253 CF al RM prevede răspunderea pentru împiedicarea activității organului fiscal, care se poate manifesta prin următoarele: neasigurarea accesului în încăperile de producție, în depozite, în locurile de păstrare a bunurilor, în spațiile comerciale și în spațiile cu o altă destinație, prin neprezentarea de explicații, date, informații și documente, necesare organului fiscal, asupra problemelor care apar în timpul controlului, prin alte acțiuni sau inacțiuni; neprezentarea, prezentarea tardivă a informației și/sau prezentarea informației neautentice; neexecutarea deciziei organului cu atribuții de

administrare fiscală de suspendare a operațiunilor la conturile bancare ale contribuabilului; neexecutarea cerințelor din citația organului fiscal [17, p.244].

Este oportun, pentru cercetarea noastră, definirea noțiunii de „obligație fiscală”, care desemnează o relație juridică reglementată de normele juridice fiscale prin care debitorul este îndatorat la o prestație specifică, impusă de lege, față de creditor care, în vederea îndeplinirii acestei prestații, îl poate constrânge pe debitor [21, p.30]. Datorită structurii lor, obligațiile fiscale se aseamănă [19, p.64], cu obligațiile civile, dar nu se confundă cu acestea din urmă întrucât, așa cum s-a arătat în doctrină [21, p.31], natura și regimul lor sunt diferite.

O definiție legislativă ne-o prezintă Codul Fiscal prin art. 129[2], prin care *obligația fiscală* este o „obligație a contribuabilului de a plăti la buget o anumită sumă ca impozit, taxă, majorare de întârziere (penalitate) și/sau amendă”. În opinia noastră, definiția nu este exactă, nu se corelează cu ansamblul actului normativ. Rezultă că nu doar contribuabilii au obligații fiscale, constând în plata impozitelor, taxelor și contribuțiilor sociale (așa cum rezultă din această prevedere legală), ci și organele fiscale, au la rândul lor, obligații fiscale constând în restituirea sumelor de la buget și acordarea de dobânzi pentru aceste sume. În acest sens, propunem a completa art. 129 din CF al RM, sub următorul conținut: „*obligație a debitorului fiscal de a plăti o anumită sumă ca impozit, taxă, majorare de întârziere (penalitate), amendă, contribuții sau alte sume datorate*”.

De asemenea, în doctrină s-a arătat că dreptul fiscal poate fi plasat la granița dreptului public cu dreptul privat întrucât „se apropie într-o oarecare măsură de dreptul civil prin aceea că și una și cealaltă dintre ramurile de drept vizează în

principal – prin reglementările proprii – relațiile patrimoniale, adică drepturile și obligațiile exprimate în bani sau evaluabile în bani” [13, p.20; 19, p.64]. Am putea spune, că apropierea obligațiilor fiscale de cele civile este reliefată și de faptul că, anumite dispoziții de drept comun ce reglementează obligațiile civile (spre pildă, în legătură cu stingerea acestora ori transmiterea lor) sunt aplicabile și obligațiilor fiscale.

Concluzii

Analizând prevederile CF al RM menționăm faptul că acesta stabilește, modul și condițiile de tragere la răspundere pentru încălcarea legislației fiscale. Art. 231 CF al RM vorbește despre tragerea la răspundere pentru încălcare fiscală, „tragerea la răspundere pentru încălcare fiscală” presupunând de fapt “realizarea răspunderii fiscale”. În plus, art. 235 CF al RM definește sancțiunea fiscală drept o măsură cu caracter punitiv și se aplică pentru a se preveni săvârșirea, de către delincvent sau de către alte persoane, a unor noi încălcări, pentru educarea lor în spiritul respectării legii.

Considerăm și concluzionăm aceste definiții incomplete, întrucât privește răspunderea fiscală patrimonială doar a contribuabilului, nu și a statului, respectiv a unităților administrativ-patrimoniale.

Pornind de la cele menționate anterior și sintetizând definițiile existente în doctrină propunem propria definiție prin care răspunderea fiscală, fiind o ipoteză a răspunderii patrimoniale, poate fi prezentată ca *un raport juridic de obligații fiscale în care o persoană, numită debitor fiscal, este datoare să repare paguba cauzată cu rea-credință altei persoane, numită creditor fiscal.*

Referințe bibliografice

1. Armeanic A. ș.a. Drept fiscal. Chișinău: Museum, 2001. 198 p.
2. Codul Fiscal al Republicii Mol-

dova, nr. 1163-XIII din 24.04.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. ed. spec. din 25.03.2005.

3. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 12.08.1994, nr.1 din 12.08.1994.

4. Costachi Gh., Iacob I. Controlul financiar jurisdicțional și atribuțiile de sancționare ale Curții de Conturi a Republicii Moldova. În: Legea și viața, nr. 6, 2007, p. 42-45.

5. Dascălu D., Alexandru C. Explicații teoretice și practice ale Codului de procedură fiscală. București: Rosetti, 2005. 670 p.

6. Drosu Șaguna D. Drept financiar public. Ed. a 6-a. București: C.H. Beck, 2017. 430 p.

7. Legea Republicii Moldova cu privire la instituțiile financiare. Nr. 550-XIII din 21 iulie 1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 78-81 din 13.05.2011.

8. Legea Republicii Moldova privind reglementarea valutară. Nr. 62-XVI din 21.03.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 127-130 din 18.07.2008.

9. Legea Republicii Moldova cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală. Nr. 1593 din 26.12.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 18-19 din 08.02.2003.

10. Legea Republicii Moldova privind sistemul bugetar și procesul bugetar. Nr. 847 din 24.05.1996 În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 19 din 25.03.2005.

11. Mînea M. Ș., Costaș E. Dreptul finanțelor publice. Drept financiar Vol. I. București: Universul Juridic, 2011. 372 p.

12. Neculaescu S. Prejudiciul constând în vătămarea unui interes în noul Cod civil român. În: Studii de drept românesc nr. 2, 2010, p.56-63.

13. Popa D. C., Fanu-Moca A. Drept financiar public. București: Universul Juridic, 2012. 274p.

14. Postolache R. Drept Financiar. București: C. H. Beck, 2013. 424 p.

15. Preda M. Drept administrativ. Partea generală. București: Lumina Lex. 2000. 478 p.

16. Procopovici A. Răspunderea financiară. În: Legea și viața, 6, 2012, p.24-29.

17. Procopovici A. Funcțiile răspunderii juridice. În: Studii juridice uniersitare. Anul VI. nr. 1-2, 2013, p. 239-249.

18. Procopovici A. Răspunderea financiară în sistemul răspunderii juri-

dice. Teză de doctorat. Chișinău, 2013. 179 p.

19. Roș V. Drept financiar. Vol. I. Sistemul bugetar. București: Universul Juridic. 2009. 324 p.

20. Șova D. Drept fiscal. București: C. H. Beck, 2011. 352 p.

21. Trăilescu A. Răspunderea patrimonială pentru obligațiile fiscale. București: Universul Juridic, 2015. 273 p.

22. Арсланбекова А. З. Финансово-правовые санкции в системе мер юридической ответственности. Автореф. дисс. канд. юрид. наук. Саратов, 2009. 32 с.

23. Бойко Н. Н. Правовые аспекты применения гражданско-правового метода регулирования в финансовых правоотношениях. În: Теория и практика современной науки, № 4(4), 2015, с. 60-63.

24. Брызгалин А. В. Налоги и налоговое право. Москва: Аналитика-пресс 2001. 608 с.

25. Гогин А. А. Теоретико-правовые вопросы налоговой ответственности. Тольятти: ВуиТ, 2003. 167 с.

26. Карасева М. В. Финансовое право России. М.: Юрайт, 2016. 388 с.

27. Мандрица В. М. Финансовое право. Ростов на Дону: Феникс, 1999. 543 с.

28. Мусаткина А. Финансовая ответственность как вид юридической ответственности. În: Журнал российского права, № 10, 2005, с. 103-112.

29. Соловьев В. Правовосстановительная ответственность частного субъекта в налоговом законодательстве. În: Хозяйство и право, № 4, 2002, с. 92-99.

30. Староверова О. В. Налоговое право. Москва: Закон и право, 2001. 148 с.

INFORMAȚIA DESPRE AUTOR

Tatiana STAHI,
lector universitar la Catedra
„Drept” UASM, doctorandă,
ULIM
e-mail: tstahi@mail.ru
tel. 068639991

INFORMATION ABOUT AUTHOR

Tatiana STAHI,
lecturer at the „Law” chair of the
UASM, PhD student ULM
e-mail: tstahi@mail.ru
tel. 068639991